

Lucas 1:78-79 – Verwacht het einde van de duisternis

Het Licht maakt een einde aan het donker. Donker: dan kun je denken aan allerlei situaties in de wereld. Maar het gaat net zo goed over Nederland. Donker is dat God op afstand staat. Kerst is: hij dringt de wereld binnen, het wordt licht!

Voor preeklezers: ik hoor graag als mijn preek ergens gelezen wordt. Neem dan even contact met mij op: hmveurink@gmail.com. Dan stuur ik ook de bijbehorende powerpoint toe.

Liturgie

Adventskaars

Zingen: GKB Gezang 48 : 4

Stil gebed

Votum en groet

Zingen: Psalm 107 : 1, 5 en 13

Gebed

Kinderen naar club

Lezen: Lucas 1 : 57 – 80

Zingen: LvK Lied 26 : 1 en 4

Preek over Lucas 1 : 78 – 79

Zingen: Psalm 67 : 1, 2 en 3

Kinderen terug

Projectlied

Lezen wet

Zingen: LvK Lied 75 : 7 en 8

Gebed

Collecte

Zingen: Opwekking 520

Zegen

Verwacht het einde van de duisternis

Inleiding

dia 1 – Escher

Ik wil beginnen met een tekening.

Wie weet wie deze tekening heeft gemaakt?

Het is een tekening van Maurits Escher.

Hij was een Nederlandse tekenaar,

met zelfs een Fries randje: hij is geboren in Leeuwarden.

Hij staat bekend om zijn tekeningen waar je even goed naar moet kijken.

Deze maakte hij in 1961.

Laten we er inderdaad maar even goed naar kijken.

Het is een tekening van een watermolen.

Die watermolen draait door een waterval.

Tot zover niets bijzonders.

Het wordt al wat vreemder als je kijkt naar de bouwstijlen.

De watermolen staat aan een heel gewoon Nederlands huis met dakpannen.

Maar even verderop hangt een vrouw de was op,

bij een huis dat er eerder Italiaans of Arabisch uitziet.

En bovenop de torens staan kunstwerken,

maar die zien er nep uit.

Vreemd dus, maar nog niet onmogelijk.

Maar kijk nog eens goed naar de waterval.

De waterval stort naar beneden,

en het water wordt afgevoerd,

het maakt een paar bochten,

en is dan opeens weer aan het begin van de waterval.

Dat kan niet: water kan niet omhoog stromen!

Maar voor je ogen klopt het gewoon...

dia 2 – zonsopkomst

Dat is typisch Escher.

Hij tekent dingen die onmogelijk zijn,
dingen die niet kunnen in de wereld die wij kennen.

Zacharias zegt ook zoiets onmogelijks.

Hij heeft het over een licht dat opkomt.

Iedereen heeft wel eens een zonsopkomst gezien,
in deze tijd van het jaar hoef je daar niet eens vroeg voor
uit bed...

De zon komt altijd op aan de horizon.

Het licht dat Zacharias noemt niet.

Het komt op uit de hemel!

Als ik probeer me daar wat bij voor te stellen,

dan lijkt het er nog het meest op

dat er opeens een zon aan de hemel staat

die razendsnel naar de aarde toevliegt.

Het lijkt wel een tekening van Escher...

dia 3 – verwacht het einde van de duisternis

God gaat iets nieuws beginnen wat voor mensen onmogelijk is.

Hij dringt deze wereld binnen als het licht uit de hemel.

Verwacht het einde van de duisternis!

1. Leven in duisternis

dia 4 – leven in duisternis

Want Zacharias heeft het erover dat het donker is.

Het licht verschijnt aan mensen die leven in duisternis,
die verkeren in de schaduw van de dood.

Want zonder God leven mensen in duisternis.

dia 5 – meer dan donkere wereldsituaties

Donker, zo kun je de situatie van Israël in de tijd van Lucas
1 wel noemen.

In geschiedenisboekjes gaat het wel eens over onze donkere
Middeleeuwen,

maar voor Israël zijn dit echt de donkere eeuwen.

Er is nauwelijks iets over van wat Israël ooit geweest is.

Al zo'n 500 jaar lang mogen de Israëlieten niet zichzelf
besturen,

er is altijd een wereldmacht die aan de touwtjes trekt.
Op dit moment zijn dat de Romeinen,
en die hebben Herodus aangesteld als koning.
Voor de Israëlieten is het een kwestie van doorgaan en niet te
veel verwachten.
Het is donker.
Maar als Zacharias het over de duisternis heeft in zijn
profetie,
gaat het over veel meer dan de politieke situatie van Israël.
Dan gaat het ook over veel meer dan de politieke situatie van
de wereld vandaag.
Natuurlijk is het donker in Noord-Korea, Syrië, Oekraïne.
En zo kun je nog wel meer donkere situaties noemen.
Maar in Nederland hebben het toch behoorlijk goed.
Toch geldt het voor Nederlanders net zo goed: we leven in
duisternis.

dia 6 – duisternis: geen hoop hebben
Duisternis gaat over veel meer dan de wereldpolitiek.
Uit het gedeelte dat we gelezen hebben, haal ik drie dingen
naar voren.
Het eerste: duisternis is geen hoop hebben.
Bij Zacharias en Elisabeth is het feest: er is een zoon
geboren.
Zacharias kon het eerst niet geloven, en daarom kon hij 9
maanden niets zeggen.
Maar het onmogelijke is gebeurd:
ze waren al te oud voor kinderen, en toch hebben ze een zoon.
Dat is toch een geweldig hoopvol teken?
Maar de buren en familie denken daar anders over.
Ze willen het kind Zacharias noemen, naar zijn vader.
Alsof hij de zoveelste is die helaas in een donkere tijd moet
leven.
Alsof hij meer van hetzelfde is.
De buren stralen uit: 'fijn dat jullie een zoon hebben,
maar verwacht er maar niets van.'
Duisternis is als je geen hoop hebt, niets verwacht.

Als je niet kunt geloven dat God echt bouwt aan zijn koninkrijk.

Als je met je hoofd wel gelooft, maar dat voor je leven weinig uitmaakt.

dia 7 – een levenloos geloof

Het tweede: duisternis is een levenloos geloof.

Zacharias heeft het over God zonder angst, toegewijd en oprecht, dienen.

Dat is ver te zoeken in Israël.

Mensen gaan niet vol vreugde met God om.

God staat op een afstand, er zijn vooral vormen overgebleven.

Als je gelooft uit angst,

omdat je bang bent voor God en hem tevreden probeert te stellen,

dan leef je in het donker.

Als het aan je buitenkant wel lijkt alsof je gelooft,

doordat je naar de kerk komt, doordat je aan tafel bidt,

maar niet leeft in de nabijheid van God,

dan heb je een levenloos geloof.

dia 8 – leven voor jezelf

Het derde: duisternis is ook leven voor jezelf.

Duisternis gaat over dat God op afstand staat,

maar dat heeft ook gevolgen voor hoe we met elkaar omgaan.

Als we onszelf niet in God kunnen verliezen,

verliezen we ons wel in andere dingen.

In koopjesjagen bijvoorbeeld.

Dat we als kerk vorige week de deuren open hadden tijdens de kerstmarkt,

was echt niet omdat wij die kerstmarkt zo geweldig vinden.

Dat deden we omdat zo veel mensen op zoek zijn naar vervulling,

en de kerk zomaar voorbij lopen.

En begrijp me niet verkeerd:

het is niet zo dat de mensen die de kerstmarkt bezoeken in het duister leven

en de mensen in de kerk in het licht.

Kijk gewoon eerlijk naar jezelf, naar wat er bij jou aan duister is.

Ik zelf snap in ieder geval de aantrekkingskracht van zo'n kerstmarkt wel.

Het is donker als je opgaat in van alles, behalve God.

2. Licht: het einde van de duisternis

dia 9 – licht: het einde van de duisternis

Zonder God lopen mensen in het donker, altijd.

Kerst is dat God het daar niet bij laat.

Hij doet iets wat in onze wereld helemaal niet kan.

Hij laat het licht opgaan uit de hemel en verdrijft de duisternis.

Gods licht is het einde van de duisternis.

dia 10 – God doet iets nieuws

Zacharias is 9 maanden stil geweest.

Toen de engel Gabriël hem vertelde dat hij een zoon zou krijgen,

had hij net zo gereageerd als zijn burens nu: er gaat toch niets veranderen.

In die 9 maanden heeft hij veel kunnen nadenken.

Hij is helemaal teruggeworpen op zichzelf,

zelfs met zijn eigen vrouw kan hij alleen via een schrijftablet communiceren.

Hij kan zichzelf niet verliezen in de afleiding van televisie en smartphone,

hij is helemaal alleen met zijn eigen gedachten.

Bij hem is het nu echt doorgedrongen:

God gaat iets nieuws doen!

Daarom mag zijn zoon geen Zacharias heten.

Dat beseffen Zacharias en Elisabeth heel goed.

Als de burens bijna gedachteloos hun zoon 'het kleine Zachariasje' noemen, protesteren ze.

Deze zoon is geen 'klein Zachariasje', is niet meer van hetzelfde.

De engel heeft gezegd dat hij Johannes moet heten.
Want God gaat met iets nieuws beginnen.
Johannes is veel meer dan een zoon voor twee kinderloze mensen:
hij is een teken van nieuwe hoop.
En Zacharias weet ook heel goed dat dit nog maar het begin is.
Want even later heeft hij het al over de redding uit het huis van David.
Hij weet dat het niet om Johannes zelf gaat, maar wijst al naar Jezus.

9 Maanden lang is Zacharias stil geweest.
Nu mag hij zijn mond weer open doen.
Hij wordt vervuld van de heilige geest,
en begint te profeteren.
God gaat een einde maken aan de duisternis!
Hij kan er niet over ophouden,
zijn enthousiasme, zijn verwondering,
over dat er nu toch echt iets gaat gebeuren.

dia 11 – alleen God kan het licht maken
Zonder God leven mensen in het donker.
Dan is er geen hoop, geen levend geloof,
en gaan mensen op in andere dingen dan God.
Zelf kunnen mensen niet uit die donkere manier van leven komen.
Als God mensen aan henzelf overlaat, zal het nooit licht worden.
Dan blijft de aarde een plek van onvrede, angst, geweld, onrecht en eenzaamheid.
Zo zit de wereld die wij kennen in elkaar, het is onontkoombaar.
Tenzij God ingrijpt.

Dat doet God.
In de duisternis laat God een stralend licht uit de hemel opgaan.
En ik zei net al: dat klopt voor ons niet, net zoals

tekeningen van Escher niet kloppen.
De zon gaat op in het oosten, boven de weilanden.
Gods licht komt uit de hemel naar ons toe,
hij dringt binnen in onze donkere wereld.
Hij komt met iets heel nieuws, iets ongekennds.
De deur gaat open naar een compleet nieuwe en andere wereld.
Gods licht verdrijft de duisternis.

3. Jezus zelf is het licht

dia 12 – Jezus zelf is het licht

Dit is geweldig, maar ook niet voor te stellen.

Ik bedoel, als ik probeer om voor te stellen

dat Gods stralende licht uit de hemel opgaat,

dan komt daar nog het dichtst bij dat de zon naar de aarde
komt,

groter en groter wordt.

Maar dat heb ik nog nooit echt gezien,

sterker: als dat zou gebeuren, zou de aarde niet meer bestaan.

Ik wil proberen nu wat concreter te maken

hoe God een einde maakt aan de duisternis.

‘Licht’ is niet letterlijk bedoeld, net zoals duisternis niet
letterlijk bedoeld is.

Duisternis is vooral dat mensen ver van God zijn.

Als God het licht maakt, betekent dat dan ook niet dat hij een
hele grote lamp aan zet.

Het licht is Jezus.

God maakt een einde aan het donker van onze wereld

door binnen te dringen in onze wereld.

Dat is Jezus: het licht in de wereld.

dia 13 – Jezus geeft liefde en zo het voorbeeld

Maar wat doet Jezus dan dat een einde maakt aan de duisternis?

Allereerst liefde, of, zoals Zacharias het zegt, Gods
‘liefdevolle barmhartigheid’.

Dat klinkt heel simpel,

maar het leven in duisternis is vooral heel veel liefde voor
jezelf hebben.

Daarom is deze wereld donker.

Mijn eigen donkere manieren maken deze wereld zo'n puinhoop.

Jezus gaat heel anders met mensen om: hij heeft mensen lief.

Mensen die er zo'n puinhoop van hebben gemaakt.

Jezus doorbreekt onze patronen met zijn liefde.

Jezus is dus heel anders dan mensen.

Als je in een donkere kamer bent en je steekt een kaars aan,

dan gaat alle aandacht naar die kaars.

Jezus houdt van ons, en laat zien dat dat veel mooier is dan duisternis.

Hij laat zien: je hoeft helemaal niet alles voor jezelf te doen,

kijk maar naar mij: liefde is toch veel mooier?

Jezus laat zien dat het ook anders kan, hij is een voorbeeld.

dia 14 – Jezus ontmaskert donkere plekken

Maar licht doet ook iets heel anders.

Als ik de motorolie van mijn auto bijvul, blijven mijn handen meestal niet schoon.

Als het donker is, zie ik dat niet.

Maar als er een lamp aangaat, zie ik opeens mijn vieze handen.

Het licht laat zien hoe het echt is.

Dat doet Jezus ook: hij ontmaskert ons.

Kijk bijvoorbeeld naar hoe Jezus met de Farizeeën omgaat:

hij maakt hen steeds duidelijk dat ze een levenloos geloof hebben.

Of kijk naar mensen die bij Jezus komen om genezen te worden:

Jezus kijkt dwars door hen heen en zegt dat hun zonden vergeven zijn.

Jezus heeft je door, hij maakt je donkere plekken zichtbaar.

dia 15 – Jezus neemt de duisternis op zich

En toch hoef je daar niet bang voor te zijn!

Jezus maakt juist een einde aan die angst.

Jezus zegt: 'ik wil jouw duisternis op mij nemen.

Mag mijn licht in jou zijn?'

4. Loop de weg van vrede

dia 16 – loop de weg van vrede

Jezus maakt een einde aan de duisternis van de wereld.

Hij is het licht uit de hemel dat ook onze levens verlicht.

Zacharias zegt: 'daardoor kunnen we onze voeten zetten op de weg van de vrede.'

Loop die weg van vrede!

dia 17 – geef de schijnveiligheid van het donker op

Ja, het duister heeft aantrekkelijke kanten.

Het is niet leuk als je ontmaskert wordt,

als Jezus je laat zien wat er in je hart leeft.

Laat die rotzooi maar in het donker!

Het duister in ons leven is vaak ook zelfbescherming.

We moeten wel veel liefde voor onszelf hebben,

want van anderen moet je het niet verwachten.

Anderen liefhebben is heel kwetsbaar, eng.

In het donker is het veilig!

En toch: loop de weg van vrede.

Verruil die schijnveiligheid voor het licht.

dia 18 – laat liefde de drijvende kracht zijn

'De weg van de vrede.'

Die vrede is iets anders dan dat er geen oorlog is.

Het tegenovergestelde van vrede in de bijbel

is niet oorlog maar verstoorde verhoudingen.

Vrede betekent dat het goed is, dat de verhoudingen goed zijn.

Als twee landen een wapenstilstand afspreken, is dat dan vrede?

Nee, dan nemen we met veel te weinig genoegen.

Als mensen ruzie maken en besluiten te stoppen met ruzie

en elkaar maar gewoon te negeren, is dat dan vrede?

God doet dat heel anders:

hij spreekt geen wapenstilstand met ons af,

hij besluit ook niet ons maar gewoon te negeren,

hij komt met liefde!

Loop op de weg van de vrede.

Leef in Gods nabijheid en heb mensen lief.
Wat gaan we vaak verkeerd met elkaar om.
Wat is het makkelijk om mensen op afstand te houden,
zodat je op ze kunt mopperen,
zodat je kritiek kunt hebben,
of gewoon eens ouderwets roddelen.
Het is zo makkelijk, merk ik ook,
om altijd vanuit jezelf te redeneren.
Ík heb hier voorkeur voor, ík voel me gekwetst, ík heb even
geen zin.
Laat liefde de drijvende kracht zijn in hoe we met elkaar
omgaan!

dia 19 – blijf dicht bij Jezus
Nee, de weg van de vrede is niet de makkelijke weg.
Maar Jezus maakt het mogelijk!
Het zorgt ervoor dat we onze voeten op die weg kunnen zetten.
Het kan omdat hij begint met liefde voor jou.
Het kan omdat hij de weg wijst.
Wil je die weg gaan, blijf dan dicht bij Jezus!
En dan nog zal het donker aan je trekken.
Niet voor niets is het een weg: je oefent en gaat ook
onderuit.
Dan leer je weer van Jezus.
Maar de weg gaat wel naar echte vrede.
Als Jezus terugkomt, kan niemand meer om het licht heen.

Amen.